עבודה לשבת ה"הפסקה"

– מאיר קץ, ראש ישיבת "נחלת ישראל" מגדל העמק

השבת בה אנו נמצאים נקראת בלשון ההלכתית – "שבת הפסקה"[1], מכיוון שהיא בתוך תקופת ארבעת הפרשיות, אך אין מוסיפים בה פרשייה נוספת לקריאה, מלבד פרשת השבוע. הסיבה הפשוטה להפסקה, היא סיבה הלכתית – פרשת שקלים נקראת תמיד לפני ר"ח אדר ופרשת זכור צריכה להיקרא קודם פורים. לכן יתכן, כמו בשנה זו, שתהיה שבת הנמצאת ביניהם ובה לא נקרא כל פרשיה מיוחדת[2]. אך אנו יודעים שכל דבר בתורה הוא מכוון, וכל דבר במציאות הוא בהשגחה פרטית. מכאן שאנו צריכים להבין מהי מטרת שבת ההפסקה דווקא במקום שהיא.

ד' פרשיות – מהלך אחד של שם הוי"ה

ר' לוי יצחק מברדיצ'ב מקביל[3] את ארבעת הפרשיות לארבעת אותיות שם יהו-ה. ההקבלה איננה לפי סדר האותיות בשם, אלא בהיפוך אותיות: שקלים מקבילה ל-ה', זכור מקבילה ל-ו' וכן הלאה. בספרי הדרוש אותיות ו' ו-ה' מאותיות שם ד', הם "האותיות הגלויות" – דהיינו – הן האותיות המבטאות את החלק בשם ד' המתגלה אלינו בעולם. דבר זה נדרש על הפסוק "הנסתרות ל-ד' אלוקינו והנגלות לנו ולבנינו..."[4]. האותיות "הנגלות לנו" הן אותיות ו' ו-ה' לעומת אותיות י-ה, הקשורות למדרגות שמעל המציאות – "הנסתרות ל-ד' אלוקינו".[5] דבר זה מובן מאד, כי שתי המצוות בפרשיות אלו, מתן מחצית השקל ומחיית זכר עמלק, הן מצוות מעשיות ומובנות ושוות לכל אדם בישראל, לעומת המצוות של "פרה" ו"קידוש החודש" שרב הנסתר בהם מן הנגלה. אך מהו היחס בין שתי אותיות אלו, וממלא מהו היחס בין שתי הפרשיות, שקלים וזכור?

היחס בין "שקלים" ל"זכור"

אות ה' בשם ד' מסמלת את מידת המלכות, המידה היוצרת את ה"כלים", המציאות, אשר אל תוכה יוצקים תוכן ו"אורות". לעומתה, האות ו', מסמלת את המידות שבהם הקב"ה משפיע על המציאות, על המלכות, הלא הם ששת המידות (כמו האות ו' בגימטריה): חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד.

לפי זה יש לומר, כי השקלים לבית המקדש, לעבודת הקרבנות, הם הכלים להכיל את האור הגדול של מחיית עמלק ושמחת הפורים. במצוות מחיית עמלק אנו מבקשים לעקור את שורש הרע הקיים במציאות, הרע שמבקש לעקור את הטוב, באנושות – זהו עמלק, ובאדם – זהו יצר הרע, ובמיוחד יצר הגאווה והישות. ה"כלים" למלחמה זו הם הקרבנות, ובימינו – כוח התפילה, אשר יעקב מכנה אותה – "בחרבי ובקשתי".[6] רק בקשת הקרבה לקב"ה, אם בעבודת הקרבנות ואם בעבודת התפילה, יכולה לאפשר ולתת את הכוח לעקור את הרע מן העולם – מחיית עמלק.

מטרת "ההפסקה"

המעבר ממצב של בקשת קירבת אלוקים ותפילה, למצב של מלחמה ומחיית הרע, אינה פשוטה. קרבנות ותפילה מצטיירים לנו פעמים רבות כאיזה מצב אופטימלי, שכל אזכור של רע בסביבתו יכול רק לקלקל. אך מטרת התפילה והקרבנות איננה להתנתק מן העולם, אלא לעלות מדרגה, להתקרב לקב"ה, ומתוך לשוב למציאות העולם ולפעול בו.[7] "נחיתה" זו מתוך קירבת ד', למצב בו יש צורך לפעול במציאות ואף להילחם ברע שבה, היא זו שגורמת ל"שבת הפסקה". כאשר חז"ל באים להסביר את התפרסות התורה על פני תקופה של 40 שנות המדבר (לשיטה שהיא ניתנה פרשיות פרשיות) אומרים חז"ל[8] כי הקב"ה נתן למשה רווח בין פרשה לפרשה, על מנת שיוכל להתבונן בה.

דוגמא לרווח ממש ביחס לעבודת התפילה, מצאנו בגמרא[9] שאומרת ש"חסידים ראשונים היו חוזרים ושוהים שעה אחת אחר תפילתם" לפני שחזרו לחייהם הרגילים. בשבת שקלים עלינו להגיע עם כל האש לקרבת ד', "מטבע של אש הראה לו"[10]. אחר כך, בשבת

ההפסקה, עלינו להבין שאש זו צריכה להשפיע ואף לשנות את המציאות, ולשם כך דרושים גם מאבקים ולעתים אף מלחמות.

ייתן ד' נצליח לחבר את אש "העבודה" עם ההשפעה והפעולה בתוך עולמו של הקב"ה.

---

[1] שו"ע, אורח חיים סימן תרפ"ה, סעיף ו'
[2] יש לציין שכפי המבואר בסימן, ברוב השנים שבת זו תהיה שבת הפסקה.
[3] בספרו "קדושת לוי" על ד' פרשיות
[4] דברים כ"ט, כ"ח
[5] כמבואר בזוה"ק ובעץ חיים .
[6] בראשית מ"ח, כ"ב. התרגום שם – בתפילתי ובבקשתי
[7] נראה שזה היה הסיבה למותם של נדב ואביהוא – "בקרבתם לפני ד' (ללא חזרה למציאות) - וימותו"
[8] רש"י ויקרא א', א'
[9] ברכות ל"ב:
[10] רש"י שמות ל', ג'